

településre utaló leletanyagot találtunk. A lelőhely a tó K-i oldalán, a mecsekszakáli részen található lovas pályák vonalában fekszik. A száraz mederszakaszon nagy mennyiségű korai és középső császárkori telepkerámia (szemcsés soványítású főzőfazék-töredékek, festett-sávós edénytöredékek, szürke pecsételt edények töredékei) található. A település Ny felé feltehetően a tó mederközepéig húzódik (az egykori patakmederig), míg K-i határa a műúton túl emelkedő magaslatig terjedhet.

Munkatárs: Nagy Balázs régészhallgató.

KOVALICZKY GERGELY

254. Orosháza, Községporta, Szűcs-tanya

(Békés megye) Sza

2007. szeptember 10–28. között próbafeltárást végeztünk kereskedelmi csarnok építését megelőzően. A próbafeltárással 600 m²-t érintettünk; kiderült, hogy a lelőhely átnyúlik erre a területre is. A munkák során egy körárokkaal körülvett területen egy külső kemencét, a munkagödrét és néhány gödröt tártunk fel. A középső részen levő üres területen felszíni ház vagy jurta állhatott. Az árokkal körülvett terület nagyobb a feltártnál, így nem tudjuk a bejárat helyét, és nem ismerjük a teljes területet. A leletanyagban nagyon kevés kerámia és állatcsont volt. Nem találtunk kerámiát a kemence tapasztásában sem.

MEDGYESI PÁL

255. Óbarok-Nagyegyháza, Pusztatemplom

(Fejér megye) Kö

2007. novemberben terepbejárást végeztem a jelenleg Óbarokhoz tartozó Nagyegyháza településrész területén, mely a középkorban még önálló falutelepülés volt. Története az Árpád-korra nyúlik vissza: az okleveles forrásokban Németi, illetve Németegyháza néven bukkan fel. Németegyház, mint neve is mutatja a középkorban templomos hely volt. A középkori templomra utal Nagyegyházától É-ra a Pusztatemplom-dűlő név. A templom romjait 1703-ban említi egy összeírás: *rudera etiam antiqua Ecclesiae*. A templomra vonatkozó első szakirodalmi adat (közelebbi lokalizálás nélkül) Károly János Fejér megye történetét feldolgozó művében található.²⁹ A templom későbbi említései Károly leírásán alapulnak.³⁰ Kutatást azóta ezen a helyen nem végeztek.

A Nagyegyháza területén végzett terepbejárássunk során sikerült megtalálni a középkori templomromot.

A templom a Nagyegyházához tartozó iparteleptől közvetlenül É-ra, az ún. Hármastó Ny-i oldalán emelkedő kisebb ovális alakú dombon áll. Az épületnek már csak a Ny-i fala áll: a falrészlet mintegy 4–5 m magas, alsó részén még megfigyelhetők a hajó É-i és D-i falának indításai. A hajó többi része és a szentély leomlott, helyét az egykori falak vonalában húzódó törmelékhalmoz jelzi. A romokat sűrű aljnövényzet nőtte be. A maradványok alapján a templom körülbelül 6–7 m széles és 10–11 m hosszú volt. A megmaradt falrészlet vastagsága 70–80 cm. Az építőanyag terméskő (mészkő), helyenként téglával volt kiegészítve. A fal külső részén néhány kődarab külső oldala faragottnak tűnik. A falszakasz legalsó részén kisebb folthban vakolatmaradvány figyelhető meg. Mintegy 2 m magasságban kisebb lyukat ütöttek a növényzettel (indák, folyondárok) teljesen benőtt falon. A templom körül régi temető sírjai fedezhetők fel. A dűledező sírkövek feliratai alapján többségük 19. századi, de a temetőt a 20. sz. első évtizedeiben is használták. A templomtól É-ra nagyobb gödör (talán egy beomlott kriptá?) látszik. Megjegyzendő, hogy Németegyház középkori temetőjének is itt, a templom körül kellett állnia.

A templom és a temető környéke jelenleg teljesen elhagyatott, gondozatlan. A fák és a bokrok teljesen ellepték a dombnak ezt a részét. A templomrom tágabb környékén kereshetjük a középkori falu maradványait. Ezen a részen nagy kiterjedésű, viszonylag sík terasz található, amely a templomtól keletre és északra húzódó (tavakkal tarkított) patak völgyet szegélyezi. A hely megtelepedésre kiválóan alkalmas lehetett.

TAKÁCS KÁROLY

256. Ópusztaszer, Szermonostor

(Csongrád megye) Kk

2007. augusztus 6. és szeptember 28. között dolgoztunk a feltáráson, a tatárjárás utáni úgynevezett „fakolostor” két területén.

A 05/2 sz. szelvény területén kibontottuk a II. D-i épületszárny részletének a 4. és 5. szintjét. Sikerült tisztázni az épületrészlet építési periódusait is. Eszerint a szelvény területén 3 építési periódust különíthetünk el. Fontos megfigyelés, hogy a legkorábbi épület jelentkezésével egy időben a szelvény É-i szélén már a tatárjárás előtti kolostorudvar 1. köves szintje jelentkezett, ami ismét azt bizonyítja, hogy az úgynevezett „fakolostort” valóban a tatárjárás elpusztult kő- és tégláépületek elegyengetett romjaira közvetlenül építették rá.

A 07/11 sz. szelvény területén a „fakolostor” K-i szárnyának újabb, központi részletét bontottuk ki (K-i szárny 5-6. helyiség). Ezen az épületrészleten is jól megfigyelhető a K-i hosszanti fal alapozási árkának a külső oldalán a félig kiugró oszlophelyek sora, ami a Fachwerk-technika bizonyítéka.

A 95/2 sz. szelvény területén 3 évi várakozás után az ideai száraz nyár lehetővé tette a 04/27 sz. objektum

29 KÁROLY J.: Fejér vármegye története V. Székesfehérvár, 1904. 47.

30 NAGY L.: Pusztatemplomok Fejér megyében. Alba Regia 6–7. (1965–66). 176.; GENTHON I.: Magyarország műemlékei. Bp., 1951. 193.; BALÁZS L. – DEGRÉ A.: Bicske (Nagyegyháza, Óbarok) In: Fejér Megyei Történelmi Évkönyv XIV. Székesfehérvár, 1980. 280.